

Predmet: SOCIOLOGIJA VZGOJE

Letnik: 3.

1. VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI CILJI

- Študent pridobiva temeljna vedenja o genezi in strukturi socialnega. Spozna se z nastankom in strukturo discipline, ki obravnava polje s katerim je bistveno določeno njegovo pedagoško delo.
- Poznavanje nastanka sociologije in njene strukture študentu omogoči dostop do socioloških vedenj, ki so neposredneje povezana z njegovo predmetno usmerjenostjo in dejstvom, da se pripravlja na delo v šoli. Študent se spozna s sociološkimi konceptualizacijami šole kot instrumenta socializacije in še posebej vdružbljenja.
- Celota pridobljenega vedenja, ki sega od občnih socioloških preko spoznavanja posebnih sociologij (npr. sociologije kulture, sociologije subkultur, mladinskih kultur ipd.) pa vse do tematizacij, ki zadevajo študentovo študijsko usmeritev, študentu omogoča, reflektirano razmerje do socialnega.

2. VSEBINA

Predmet v svoji vsebinski zastavitvi izhaja iz potrebnosti sociološke konceptualizacije šolskega polja, kot polja kreiranja tako skupnosti kot družbe. Narava predmeta zahteva, ko gre za vsebino, kombinacijo sociološke sistematike in problemskega pristopa.

I. Uvod: POJEM SOCIALNEGA IN NASTANEK SOCIOLOGIJE

- sociološka in "pedagoška" imaginacija;
- oblikovanje pojma sociologija;
- med skupnostjo in družbo;
- vzpostavljanje institucij družbenega (politika, država, civilna družba...);
- razmerje med družbo in posebnimi skupinami;
- razmerje med družbo oz. skupino in posameznikom.

II. DRUŽBA IN VPRAŠANJE NAPREDKA

- pojmovanja spreminjanja oblik bivanja ljudi;
- razsvetljenstvo in pojem napredka;
- pojem napredka in razmerje človek narava;
- kritika razsvetljenstva in njegovega pojmovanja napredka;
- fašizem, nacizem in stalinizem kot posebne forme napredka.

III. IZBRANE TEME IZ SOCIOLOGIJE

1. Družina in njene transformacije.

2. Sociologija kulture.
3. Nacionalno vprašanje in socialna analiza.
4. Mladinske (sub)kulture.
5. Empirična sociologija:
  - dileme empiričnega raziskovanja
  - javnomnenjska raziskava kot primer empirične raziskave
  - merjenje predsodkov (f.š)
  - empirično raziskovanje in polja interpretacij

IV. SOCIOLOŠKI KONCEPTI ŠOLSKEGA POLJA

1. Konceptualizacije šolskega polja (funkcionalistična, liberalistična, marksistična, interakcionistična).
2. Razlike in neenakosti ter šola.
3. Znanje, moč in izobraževanje.
4. Šola in ideologija.
5. Šola in disciplina.

3. POVEZANOST Z DRUGIMI PREDMETI

Predmet se navezuje zlasti na filozofijo vzgoje in na nekatere druge teoretične "skupne" predmete. Neposredne navezave ni; izvajanje je koncipirano tako, da je omogočena in deloma tudi eksplicirana navezava na osnovno študijsko usmeritev, vendar ostaja v logiki sociološkega razvitja in ne zapada v pretirana podrejanja drugim strokam.

4. ŠTUDIJSKA LITERATURA

Ideologija in estetski učinek (zbornik), Ljubljana, 1980:

Althusser, L.: »Ideologija in ideološki aparati države«, str. 35-62.

Kanduč, Z.: »(Kazensko)Pravo in ideologija«, Problemi-Eseji 94/1, str. 49-73.

Locke, J.: »Pismo o toleranci«, Časopis za kritiko znanosti 146-147, 1994, str. 29-73.

Held, D.: Modeli demokracije, Ljubljana, 1989: »Klasična demokracija Atene, str. 23-44 in »Rivalski elitizem in tehnokratska vizija«, str. 141-178.

Pravni vidiki otrokovih pravic (zbornik), Ljubljana, 1992:

Končina, M.: »Osebnostne pravice otroka«, str. 99-121

Škrk, M.: »Zaščita otrok v oboroženih spopadih«, str. 53-66

Kodelja, Z.: »Simptomalna točka otrokovih pravic«, str. 32-40.

Pavlovič, Z.: Psihološke pravice otroka, Radovljica, 1993: »O otroštvu in otroku«, str. 45-95.

Vzgoja med gospostvom in analizo (zbornik), Ljubljana, 1992:

Nemitz, R.: »Družina in šola kot dispozitiv vzgoje«, str. 62-87.

Haralambos, M., Heald, R.: Uvod u sociologiju, Zagreb, 1989: »Porodica«, str.

Družine, različne - enakopravne (zbornik), Ljubljana, 1995:

Rener, T.: »Ideologije krize«, str. 15-23.

Spolno nasilje (zbornik), Ljubljana, 1996:

Kelly, L.: »Ne vem, kako naj temu rečem: Opredelitev spolnega nasilja«, str. 99-124 in

Walker, M.: »Skupne skrivnosti: Doživljanje otrok in odraslih«, str. 125-146.

Fox, R.: Rdeča svetilka incesta, Ljubljana 1989.

Puhar, A.: Prvotno besedilo življenja, Oris zgodovine otroštva na Slovenskem v 19. stoletju, Zagreb, 1982.

Apple, M. W.: Šola, učitelj in oblast, Ljubljana, 1992: »Delo, spol in poučevanje«, str. 99-120.

Šolarjevo ogledalo (zbornik), Ljubljana, 1990:

Furet, F., Ozouf, J.: »Šola, stari režim in revolucija«, str. 79-138.

Gould, S. J.: Darwinova revolucija, Ljubljana, 1991: »Darwiniana«, str. 3-37 in »Znanost in politika človeške narave«, str. 185-222.

Obvezna in priporočena literatura se vsako leto aktualizira in dopolnjuje glede na študijski program in seminarsko delo.

5. POSEBNOSTI

Navodila za izvajanje:

Predavanja potekajo v enotni, seminarji pa v manjših skupinah po veljavnih normativih. Predavanja prinašajo uvajanje v dele programa in usmerjajo v študij literature. Seminarsko delo je namenjeno podrobnejši obravnavi aktualnih strokovnih in družbenih vprašanj ter še posebej "razvozlavanju" najtežjih tekstov izpitne literature. Pri izvajanju predmeta se nekatere vsebine nadgraditi v okviru interdisciplinarnega seminarja skupnih predmetov v 4. letniku.

V seminarsko delo po možnosti vključujemo tudi kompetentne zunanje sodelavce oz. goste (npr. iz korpusa univerzitetnega družboslovnega seminarja).

Kadrovski pogoji:

Nosilec predmeta je habilitiran visokošolski učitelj sociologije.

Materialni pogoji:

Za izvajanje predavanj je potrebna standardna velika predavalnica, za seminarsko delo pa ustrezno manjša. Prostorji morajo biti opremljeni z ustreznimi učnimi pripomočki (AV sredstva). Študentom mora biti na voljo predpisana literatura in možnost fotokopiranja.

Avtor: *dr. Slavko GABER, doc.*